

cognitive activity of 10th graders, focus on a deeper understanding of the content and stylistic structure of texts, facilitate the development of skills to use linguistic means according to the theme, purpose and sphere of communication.

Keywords: *stylistics, stylistic features, lexicology, exercises, profile school.*

DOI 10.31909/2663-7103.2019-(6)-4

УДК 80:316.347

Галина Олейнікова

(*м. Ізмаїл*)

СУЧАСНА КАРТИНА СВІТУ ПОЛІЕТНІЧНОГО СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ: МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД

Сьогодні на усіх сферах життєдіяльності окремої людини та світової спільноти загалом відчутно позначились об'єктивно зумовлені глобалізаційні процеси. Межа тисячоліть стала порою інтенсивного розвитку інноваційних технологій, освоєння міжпланетного простору, водночас, соціокультурних викликів, що потребують поліетнічної співпраці у різних аспектах життя – науковій, освітній, громадсько-культурній тощо. Для нинішнього суспільства характерна низка специфічних ознак, які надають йому особливого колориту в господарському, етнічному, етнодемографічному, етнокультурному та геополітичному планах. Відтак поліетнічність, що зумовлює певну мозаїчність і переплетення багатьох етнічних ареалів, а також схрещення політичних і економічних інтересів різних груп у цілому *актуалізують* очевидну потребу глибшого й детальнішого дослідження означених соціокультурних явищ.

Суспільство, наука і культура – це єдине ціле, яке постійно розвивається, збагачується, взаємодоповнюється, породжуючи імпульси для подальшого розвитку людства. Своєю чергою, зміни в науці й у суспільстві загалом безпосередньо впливають на зростання свідомості, що призводить до стимуляції виникнення нової особистісної ознаки часу, простору, «нелінійності

середовища», в якому розвивається людське буття більш усвідомлено й масштабно.

Зміни, що відбуваються останніми десятиліттями в усьому світі, торкнулись усіх сфер життя. Проблеми ціннісних орієнтацій у соціокультурному просторі залишаються незмінно актуальними і значущими для суспільства, оскільки культура перманентно визначає його ціннісні пріоритети. Тому вельми важливими сьогодні видаються наукові спостереження щодо культурних взаємин, котрі впливають на ціннісну свідомість молоді як політичну, економічну та культурну складові нинішнього соціуму. Власне, вони й визначають *мету* нашої статті.

Дедалі очевиднішим стає той факт, що сучасне суспільство характеризує себе не просто накопиченням і придбанням нових знань, але і їх якісними ознаками, стимулює розвиток індивідуальних можливостей для формування власних знань у просторі різних культур. При цьому створюється єдина просторова мережа – полікультурний або поліетнічний простір, де на території однієї держави проживають народи, відмінні за своїми національно-етнічними особливостями: ментальністю, історичним досвідом, культурою, традиціями тощо. Різні сфери життєдіяльності людини, релігія, міфологія, мистецтво, звичайні та інноваційні картини світу співіснують і взаємодіють у всіх локальних полікультурах. Відтак «когнітивні, ціннісні і регулятивні смисли колективної пам'яті локального соціуму розбудовуються не тільки на системі фізичних (клімат, ландшафт, географія розселення) і ментальних координат (мова, традиції, обряди, ритуали), але й динамічно розвиваються у просторі культурної рефлексії» [9, с. 116].

Поліетнічний простір – це соціальне середовище, в якому взаємодіють культурні складові всього соціокультурного оточення людини. Це свого роду концепція історії, культури і освіти, з домінуючою позицією прав людини в культурному і громадському житті, рівність націй і культурних моделей, неприпустимість расизму і шовінізму в державній політиці і приватному житті [7].

Згідно з думкою Н. Євлешіної, полікультурність становить собою сукупність соціально-психологічних характеристик, що забезпечують можливість мирного співіснування суб'єктів як представників різних культур в умовах демократичного гетерогенного соціуму [2].

Концепція поліетнічного простору активно обговорюється в різних наукових сферах, у політиці, соціальних і освітніх програмах. Так, питання поліетнічності висвітлюються у працях таких відомих зарубіжних дослідників, як П. Альтер, П. Брамс, Ю. Бромлей, І. Велібекова, Дж. Гатчінсон, Е. Гелнер, Е. Гіденс, Г. Кон, Ф. Майнеке, М. Милованова, Е. Ренан, Е. Сміт та ін. В українському науково-професійному співтоваристві проблематику поліетнічності плідно розробляють В. Євтух, О. Картунов, В. Котигоренко, І. Кресіна, Л. Лойко, О. Майборода, Л. Нагорна, М. Панчук, О. Рафальський, В. Скуратівський, В. Трошинський, Л. Шкляр, М. Шульга й ін.

Згідно з Л. Остерман, на сучасному етапі розвитку науки широко обговорюються і досліджуються три підходи до вивчення культури людини: філософська концепція чи філософська культура, психологічна культура, наратив або оповідна культура (гуманітарні науки) і полікультурна або поліетнічна освіта [5].

Чимало питань поліетнічного простору (з-посеред них: економічні, філософські тощо) розкривають тільки зовнішній бік всієї проблематики. Внутрішня суть, зокрема, організація стилів і способу життя, залишається й досі не до кінця розкритою. Розширити горизонт досліджень і переосмислити звичне в новому категоріально-понятійному ракурсі дозволяє міждисциплінарний підхід дослідження. Так, теоретичні питання, пов'язані з перспективним вивченням національних мов, усе відчутніше модифікуються в аналіз мовної політики, мовного регулювання процесів, які відбуваються на цей момент розвитку етнічної/національної спільноти. Саме звідси й виникає закономірна потреба в залученні різних знань (і лінгвістичних, і культурологічних, і психологічних). Тобто, йдеться про міждисциплінарні підходи, що дозволяють змодельовати й спрогнозувати вирішення питань,

пов'язаних із гармонійним функціонуванням загальної картини поліетнічного простору в сучасному глобалізаційному світі.

Україну об'єктивно вважають багатонаціональною країною. Тут проживають представники понад 130 національностей і народностей. Сьогодні в північних областях держави мешкає багато білорусів, в західних – угорців, румунів, поляків, у східних – росіян, вірменів, татар, у південних і центральних регіонах – кримських татар, болгар і молдаван.

Поліетнічність українських територій складалась протягом багатьох століть і, як вказує О. Смирнов, «направляли цей процес якраз панівні етноси: ті ж поляки і росіяни, угорці й австрійці» [7]. Історично, з давніх часів південь України створювався як поліетнічна територія, на якій, крім українців, оселялися греки, молдавани, серби, німці, болгар, кримські татари, євреї, росіяни. Тільки в Одеській області проживають представники більше 133 національностей. Поряд із титульною нацією, тут мешкають у толерантних культурних, політичних, економічних взаємовідносинах росіяни, болгар, молдавани, гагаузи, євреї, білоруси, роми, поляки, німці, грузини, азербайджанці, греки, корейці, чехи, осетини, індуси, в'єтнамці, афганці та італійці.

Сьогодні південь України – це справжня культурна загадка, зі своєю національною строкатістю, етнічним багатством і колоритною мовою. Мова цього регіону являє собою реально існуючу знакову систему, яка використовується в межах локально обмеженого простору зі своєю географічною, історичною та етнокультурною специфікою поширення. На наш погляд, вивчення і аналіз мови поліетнічного регіону з позиції міждисциплінарності, а саме з позиції лінгвістики, історії та культури, дозволить розвинути більш глибокі лінгвістичні та екстралінгвістичні чинники співпраці різних народностей, що позитивно вплине на стабільність і плідний розвиток поліетнічного регіону.

Отже, історія та культура Бессарабського краю являє собою складний синтез культурних та історичних систем, носіями яких є різні етнічні групи.

Взаємини, толерантність, відкритість різних народів до економічних і культурних контактів на сьогодні створюють комфортну етнопсихологічну атмосферу й значною мірою сприяють зміні національного менталітету. Тому ґрунтовне вивчення як історії формування та становлення поліетнічного континууму на півдні Бессарабії, так і мовних особливостей полілінгвального ареалу становить сьогодні неабиякий науковий інтерес як з позицій історичних, так і лінгвістичних/етнолінгвістичних. Означений напрям дослідження має й практичний вихід, спрямований на створення своєрідних моделей етнічних процесів між контактуючими народами в поліетнічних регіонах загалом.

Список використаної літератури:

1. Велибекова И. М. (2016). Теоретические и методологические основы изучения полиэтнолекта. *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. Тамбов. С. 85-88
2. Евлешина Н. А. (2009). Социальное воспитание в детском общественном объединении. Москва : Канон. 173с.
3. Куропятник А. И. (1997). Мультикультурализм и полиэтничность: парадигмы изучения этносоциальных процессов. *Вестник Санкт-Петербургского университета. Социология*. Санкт-Петербург. С. 155-159.
4. Милованова М. В., Теретьева Е. В. Языковое пространство полиэтнического региона: эколінгвістический підхід. URL : <https://cyberleninka.ru/article/v/yazykovoe-prostranstvo-polietnicheskogo-regiona-ekolingvisticheskiy-podhodpdf>(дата звернення : 14. 09. 2019).
5. Неустроев Н. Д., Саввин А. С. Особенности формирования образовательного пространства в полиэтническом регионе. URL : <https://www.science-education.ru/ru/article/view?id=12994pdf> (дата звернення : 24. 10. 2019).
6. Остерман Л. А. (2004). Течению наперекор: Примечательные события долгой жизни. Москва : Студия «КРУК-Престиж». 464 с.
7. Смирнов А. (2008). История южной Руси. Москва : Алгоритм. 327 с.

8. Хухлаева О. В. (2015). Поликультурное образование: учебник для бакалавров. Москва. 283с.

9. Шевчук Т. С. (2018). Образ Буджака в літературній творчості бессарабських болгар України та Молдови. *Культурний простір бессарабських болгар : монографія*. Ізмаїл-Болград : Ірбіс. С. 107-116.

Анотація

Олейнікова Галина. Сучасна картина світу поліетнічного соціокультурного простору: міждисциплінарний підхід

Сучасне століття є порою розвитку інноваційних технологій, освоєнням космічного простору, віком соціокультурного виклику та поліетнічної співпраці. Останнє зумовлює переплетення багатьох етнічних ареалів, а також схрещення політичних і економічних інтересів різних груп. Наша стаття пропонує дослідження поліетнічності українських територій із позиції міждисциплінарного підходу, зокрема, вивчення мови й культури. Подібний підхід дозволить розширити горизонт досліджень, переосмислити звичне в новому категоріально-понятійному ракурсі та проаналізувати мовні особливості полілінгвального ареалу півдня України, що становить сьогодні неабиякий науковий інтерес як з позицій історичних, так і лінгвістичних та етнолінгвістичних напрямків.

Ключові слова: поліетнічність, міждисциплінарний підхід, мовні особливості, поліетнічний простір.

Summary

Galina Oleinikova. Modern picture of the world of multiethnic space: an interdisciplinary approach

The modern century is the age of the development of innovative technologies, space exploration, the age of sociocultural challenge and multi-ethnic cooperation. The latter causes the interweaving of many ethnic areas, as well as the intersection of political and economic interests of different groups. This article offers to study the

multiethnic nature of Ukrainian territories from the point of view of interdisciplinary approach, namely the study of language and culture. Such approach will allow to expand the horizon of researches, to rethink the usual in the new categorical and conceptual perspective and to analyze the linguistic features of the multilingual area of southern Ukraine, which is of great scientific interest today from the point of view of historical, as well as linguistic and ethnolinguistic directions.

Keywords: *multiethnicity, multidisciplinary approach, linguistic features, multiethnic space.*

DOI 10.31909/2663-7103.2019-(6)-5

УДК 821.161.2.09-311.6

Галина Петрова

(м. Ізмаїл)

РІВНІ БІБЛІЙНОГО ПАРАЛЕЛІЗМУ В РОМАНІ «МАРІЯ» УЛАСА САМЧУКА

У контексті сучасної гуманітаристики особливого значення набувають християнські принципи, взорування на які здатне підняти на вищий духовний рівень і окрему людину, й націю в цілому. Ключова роль тут належить ідеям та образам Святого Письма, їх реалізації в художній літературі. Саме цим зумовлена увага науковців до тих творів, смислове поле яких структуроване складовими біблійного першотексту. Однак, «незважаючи на активне звернення багатьох дослідників останніх десятиліть до сакральних текстів, вони поки ще недостатньо осмислені, прокоментовані й прописані в нинішньому літературознавстві. Отже, вимагають усебічного та ретельного наукового вивчення й теоретичного опрацювання» [12, с. 72].

Духовні основи художнього мислення та ключові модуси біблійного дискурсу рельєфно прочитуються в українській еміграційній літературі ХХ століття, зокрема, в художньому наративі його чільного репрезентанта – неординарного письменника Уласа Самчука. Художня репрезентація у прозі